

О Л. Ш П И Л Ь К А

І СМІХ,

І ГОРЕ

О л . Ш П И Л Ь К А

І СМІХ,

І ГОРЕ

Ол. ШПИЛЬКА

І СМІХ, І ГОРЕ...

О л . Ш П И Л Ь К А

І СМІХ, І ГОРЕ...

(ВИБРАНІ ФЕЙЛЕТОНИ)

diasporiana.org.ua

Видання Видавництва „Українські вісті”

1 9 5 9

Німеччина

Добрідень читачу! Будьмо знайомими: Олекса Шпилька . . . по-батькові Терентійович. Як же! У наших сторонах водилося й батька згадати. Зате практичні англосакси, для яких час — гроші, не те що батька, але й вашого власного імени повністю не вимовляють.

Мене кличуть тут просто: „Ал“.

Масте сірники? Дякую!

Приємно зауважити, що Ви розкрили цю книжку. Піднімас мене на дусі. Деякі скептики запевняли, що ніхто й до рук не візьме.

„Шкода, казали, Олексо, праці та витрат. Краще не берись. Не піде!“

А воно ось, бачу, йде. Один примірник, другий.., а тут дивись ввесь наклад розійдеться.

Читачів багато! На американському континенті біля 3-х мільйонів! Добрий мільйон українців по решті вільного світу розкинено. Нехай кожен другий книжку купить. Підрахуйте...

Писати почав я давненько. Друкуватись — відносно недавно. Вперто не хотіли мене редакції на сторінки випустити. Немов змовились: вертали рукописи.

Довго я терпів. Просив. Вичікував. Гроші до рукописів долучав (на покриття друку).

Гроші приймали, а рукописи повертались. Тоді я, між нами кажучи, вдався до погроз. І після того, як редактора одного видавництва малоццо бомба не розірвала — справа пішла гладенько.

Ніхто не відважиться відмовити!

Друкуюсь переважно в новоульмівських „українських вістях“. Тут найвищі гонорари платять.

Наперекір традиції ця збірка виходить без передмови. Не моя вина, що ніхто прихильного відгуку не надіслав. Неприхильних передмов — не друкую. Обійдемося без посередників. Не буду і Вас довше затримувати. Дякую за милу зустріч. Приємно зацікавитися.. До побачення!

Що?.. Запальничку?.. Пробачте за розгубленість.. Дякую! До побачення!

НАШІ БУДНІ

Модерні часи

Іншими їх назвати не можна. Модерні, автоматичні, механізовані часи! Очолує цей рух модернізації, звичайно, Америка.

Ось, недавно, на хідниках міста Детройту появилися автоматичні голярні.

Підходить клієнт до такої голярні, наставляє стрілку на відповідний фасон („лонг кат“ чи „шорт кат“), кине монету і пхає голову в спеціальний отвір. За півхвилини не пізнаєте чоловіка. Волосся підстрижене, причесане, брови пригладжені, лице напудрене. Навіть вуса (в кого є) закрутить.

Швидко, автоматично і дешево!

Правда, писали якось часописи, що одна машина щось „знорувилась“ і обидва вуха комусь відтяла. Але це не біда. В такому випадкові автоматично одержуйте належне відшкодування.

Великі угоднення охоплюють тепер комунікацію. Їхали ви раніше автомобілем: одна нога на бензині, друга на гальмах, в руках керівниця, очі напружені. Не їзда, а мука. Ще й бійся, щоб тебе хтось на кусні не розніс у країні з 71 мільйоном шоферів і втриє більше авт.

Тепер у продажі в США появився сенсаційний винахід, що зветься „меджик ай“, тобто магичне око.

Коли вмонтувати таке око до автомобіля, кінчаються всі дотеперішні турботи. Все, що від вас вимагається, — це накрути на спеціальній шкалі назву міста, вулиці і номер хати, куди ви вибираєтесь.

Ваше авто їде самостійно, — само оминаючи вуличний рух; само зменшує чи збільшує швидкість; само стає перед червоним світлом і рушає перед зеленим.

Їхати в такому авті — досвід небуденний.

Ви вже не шофер, а відпочиваючий, відпружений пасажир. Тепер ви можете обіймати сидячу біля вас подругу не однією, а обома руками і дивитись не в мигаючу далечінь, а в її чарівні багатомовні оченята.

Якщо б й це вам здавалось непристойним, то можете собі дрімати, писати спомини, або, заклавши ноги на керівницю, читати свіже число журналу.

Ваше авто везе вас на намічену адресу. Підїхавши до місця призначення, авто сигналізує про закінчення подорожі.

Як на полі трактор витиснув коня, так різні машини витискають з хати жінку. Доцільність подружжя стає під знаком великого питання. Не треба доводити, що втримування машин, —

які варять, перуть, чистять, латають і т. д., — є далеко економнішими, ніж утримування законної жінки.

Крім того, машини ніколи не протестують, не погрожують і не стримують вас від зайвої чарки горілки та інших гарантованих конституцією свобод.

Але в окремих випадках модернізація злагіднює родинні непорозуміння. Ось, наприклад, мій сусід містер Бравн, який є власником підприємства, завжди мав прикрі непорозуміння із своєю симпатичною дружиною місіс Бравн. Справа в тому, що місіс Бравн постійно підозривала, що її чоловік таємно залицяється до своєї секретарки.

Минулого місяця пані Бравн появилася у бюрі свого чоловіка з машиною особливої конструкції, яка стенографує, друкує, корегує і взагалі, сказати б, автоматично витискає підозрілу бльондинку.

Тепер в подружжі Бравнів запанувала згода, взаємна любов і довір'я.

„Кара“

Хто з нас, читачу, коли ми були стовідсотковими пішоходами, не заздри́в (принаймні в думках) власникові навіть якогось старенького фордика? Спеціально, пам'ятаєте, тоді, коли ми з вами „рубали вікна в Європу“, і коли по тій Європі за нами, як зайцями, ганялись різні „визволителі“. Пам'ятаєте? Тоді б нам авто! Але авто в ті часи для нас було недоступною мрією.

Та тільки ми перебралися за океан, тільки „зелені“ в нас завелися, тоді кожному з нас забажалося авто, чи то „кари“, як тут називають. Вигода велика. Не те, що пішки. Навіть не те, що колись кінями. Сів, потиснув на гудзик... і їдеш.

Не міг не хотіти „кари“ мій торонтський приятель Микола. Шофер, щоправда, він ще, як кажуть, старокрайовий. Трактористом колись був. Одного разу, розповідає, з розгублености

в трактор вісся насипав, а коней бензином на-поїв. „Вредітельство“ пришили. Ледве вряту-вався. Та справа не в тім.

Заблаглося Миколі „кари“.

— Кинь, — радив я йому. — Нащо вона тобі? Лишень клопоти.

— Ні, — каже, — Олекса, ти мене не відмовляй. Без „кари“ я не можу жити. Он неділя прийде і парся в місті. А так сяду і катну кудись у холодочок... Та й кумів у Гамілтоні треба провідати.

Одного дня перед хатою Миколи заблищало авто. Новеньке, як на малюнку. Всюду нікель та дзеркальця, аж очі засліплює. Купив Микола авто. На курси шоферські записався. Тішиться. Чорні акуляри купив. На зір, мовляв, легше.

Одержав право їзди. Зійшлися земляки. Хто з привітанням, хто з пляшкою. Примочити ж треба. Примочили... і сіли проїхатися.

— Гони, — кажуть, — Миколо, по-козацькому. Дай газу!

І Микола дав газу. Хто зна куди б ми заїхали, якби поліцай не зупинив. Нам, звичайно, нічого, а Миколу општрафував. Назад поверталися обережніше. Без співів.

Залишив він наніч авто біля хати. Довго заснути не міг. Все авто верзлося в уяві. Рано дивиться — квиток причеплений. Штраф за порушення закону про нічне паркування в місті.

Довго шукав Микола іншого місця. І знайшов, хоч і далеченько. П'ять бльоків треба пройти.

До праці поїхав. Діло паном! Вигідно. Приємно. Радіо грає. Немов чоловік не до праці, а на весілля їде. Лишень зацінюватися почав. Поки по авто, поки виїде, в уличний рух віллється,

а потім, так би мовити, виллється — часу вдвічі потрібно, ніж колись пішки.

— В радіусі двох миль не варто, — каже, — авто турбувати.

Зате в суботу він везе свою „золоту половину“ на ярмарок. „Маркет“, у нас кажуть.

Приїде на той „маркет“ і шукає місця, де б „кару“ залишити. Та авто не голка... Їздять отак вони навколо години, другу, а місця, хоч убий, не знайти.

— Ідемо додому, — пропонує його золота половина. — Пішки швидше буде.

Так і роблять: ідуть пішки, або трамваєм. І до кумів у Гамілтон Микола тепер не дуже охоче їде. Приїхати приїде, а випити боїться. Хто ж автомат керуватиме?

Відвідав оце Торонто один визначний діяч з Європи. Миколина душа немов чула: Не хотів авта брати. Але знаєте приятелів? Підмовили.

— Як, трамваєм їхати? Сором!

Сіли в авто. А рух в Торонто по обіді знаєте який? І авта, і світла, і свистки... Просто — страшний суд.

І ось уже біля самісінького будинку УНО зачепив Микола якусь „каділяку“. Штовхнув, сказати б, трохи. Ніякої шкоди. Лише бампер загнув, сигнальне скло вибив. Другий чоловік не звернув би уваги. Та не таким виявився власник „каділяки“. Гамір зчинив. Вуличний рух зупинився. Глядачі збіглися. Поліція зїхалась. Знову чоловікові неприємність.

На врочистість доїхали як національні гимни відспівували...

... Кажуть, що в Америці без „кари“ ані кроку. Та й правда: що крок — то кара.

Поїздка до Києва

Для людини, що з Советського Союзу потрапила в капіталістичне оточення, немає сумніву щодо переваги плянної соціалістичної системи.

Там все по пляну, обрахунку. А тут просто, як кажуть, „безобразіє“. Хочеш — роби, хочеш — ні. Ніякої тобі норми, ніякого соцзмагання. Хочеш — виконуй, не хочеш — не треба. Одним словом, гнила система. Просто — криза.

Але щодо комунікації, то ССРСР таки відстав. Їздив оце я недавно до Нью-Йорку. Не думайте, що по мануфактуру. Ні. Отак собі: на хмародери подивитися, приятелів відвідати.

А потяг, знаєте, не котиться, а летить. Влетіли ми на якусь станцію. Кажуть, — пересідка. От, думаю, біда. Скільки ж це прийдеться чекати?

— П'ять хвилин, — відповідає кондуктор. „Он твій потяг!“ І справді, за п'ять хвилин я знову

в дорозі. Згодом я знову пересідав і далі їхав. Дорога далека. Сімсот миль..

Отож, їду я в м'якому пульмані, і думаю: що то воно за порядки у цій країні? Їде чоловік у потязі і ніхто його не питає, куди він їде і чого він їде. А може він шпів, диверсант чи звичайний ворог народу? Їде собі. Лише вспівай пересідати.

Щоінше в Советському Союзі. Там все по пляну, по закону.

Хотів я, було, до Києва поїхати. Дядька свого відвідати та й одержину якусь при нагоді купити. Життя було радісне, але одержі таки бракувало. Та й не тільки одержі..

Отож почав я, як кажуть, оформлятися.

Приходжу спочатку до голови сільради:

— Напишіть, прошу, справку.

— В якій справі? — питає.

— Дядька, — кажу, — хочу в Києві відвідати.

Хоч не радив він їхати, але не відмовив. Видав справку. Печатку прибав.

З цим пішов я в район по посвідчення. Тут порадили написати заяву та приложити до неї автобіографію.

Дістав я посвідчення, написав біографію. Те пер іти до райпарткому. Знову пишу біографію, прикладаю фотознімки і за пару днів справа полагоджена.

Їду на станцію. Станція хоч районова, але людей, як в обласній! Просунутись до касирки не можу.. Цілий день стояв у черзі. Тільки, було, доберусь до віконця, а тут, як потиснуть, і я знову „в хвості“.

Нарешті добрався.

— Документи! — каже касирка. Подаю..

— А з обліку чому не знявся? — питає.

— З якого обліку?

— Ось біжи, — каже, — в паспортний відділ, там скажуть.

Вернувся я в паспортний відділ. — Зніміть, прошу, з обліку.

— Пиши, — кажуть, — автобіографію, починаючи від прадіда.

— Помилуйте, — кажу, — товариші. Потяг мій відходить. Походження моє, — кажу, — саме пролетарське. Ось справка від сільради.

Повірили, спасибі. Зняли з обліку. Купив квиток. У потяг сів. На душі весело. Ну, думаю, нарешті, „льод тронувся“.

Приїхав до міста Козятина. Тут, кажуть, пересідка. — А де, — питаю, — потяг?

— В дорозі, — відповів залізничник.

Два дні чекав на потяг. А все таки прийшов. Не обдурив залізничник. Та що з того? Вільного місця, кажуть, немає. Чекайте, мовляв, слідуючого.

Прийшов слідуючий. І цей заповнений.

— Що це, — кажу, — товариші, за обслуга пасажирів? І за квиток заплатив, і документи всі маю, а приземлився, так би мовити, на станції. Лише 20 кілометрів проїхав. Коли ж до Києва доберуся?

— А нам, — відповідають, — яке діло? Подумаєш, — важність. Не такі, мовляв, і чекають.

Але чекати, знаєте, я ніяк не міг. Відпустка закінчувалась. „Посадити“ могли.

— Коли ж, — питаю, — зворотний потяг їде? Додому буду вертатись.

— Завтра, — кажуть, — по обіді.

Піду, думаю, пішки. Може в потязі місця не буде.

Їду я додому. В руках „чемоданчик“ порожній. На душі смуток, а на серці радість. От,

думаю, добре, що далеко не заїхав. Прийшлося б мені отак на півдороги „пересідати“. Складна б витвоїлась ситуація.

* * *

Отак в дорозі до Нью-Йорку пригадалася моя спроба поїздки до Києва в країні з... плянковою системою сполучення.

Квиток? Ще маю при собі як пам'ятку. Сувенір.

Зрештою, хто заперечить, що з часом я таки завітаю до міста Києва?

Радіофікація

В програму всебічної опіки над трудящими СРСР звичайно входить і культурне обслуговування. В програму культурного обслуговування входить т. зв. радіофікація. А в програму радіофікації обов'язково входять радіовузли й радіопункти.

Про радіопункти читаємо в советських часописах захоплюючі репортажі. Радіопункти — тріумф советської радіотехніки та зайвий доказ неперевершеної російської винахідливості. Хоча радіофікація ще не стала суцільною в СРСР, все ж можна сподіватися, що незабаром кожний советський громадянин буде радіофікований.

В силу щасливих обставин у моєму селі Мар'янівці радіофікація почалася ще в часи першої сталінської п'ятирічки. Закопали стовпи.

Натягнули дроти. І, як у тій пісні, „зашуміли, загуделі провода“.

Хоч „провода“, справді, зашуміли, але гучномовці мовчали.

Правду кажучи, гучномовців взагалі ще не було. Були лише навушники. Симпатичний це, знаєте, прилад. Натягнеш на голову і слухаєш, як воно тихве навколо. Надзвичайний прилад. Російський винахід.

Все ж, одного дня заграли навушники. Кинулось населення до навушників. А тут комплікація: як цілу родину парою навушників обслужити?

Почалися різні родинні сцени, боротьба за першість, сварки.

Дехто навушники в порожні шклянки приміщував, для посилення звуку. Але це мало допомагало.

Та незабаром наші навушники цілком замовкли. Шпуля якась на радіовузлі згоріла. Послали до області. З області до центру. В центрі шпулі не знайшлось. Норма на заводі, здається, була недовиконана.

Через рік прийшла шпуля. Радість загальна. Шпуля, знаєте, новенька. Включили ту шпулю і навушники наші заграли.

Не всілякі трудящі розібралися в програмі, як навушники знову замовкли. Лямпочка якась проклята на радіовузлі згоріла. Послали по лямпочку. Далеко кудись послали, а тим часом біографію радиста почали досліджувати органи безпеки.

І стався великий скандал. Радист виявився контрреволюціонером: його дід був колись церковним старостою. Тепер стало ясно, чого шпуля з лямпочкою погоріли. Засудили радиста в „отдаленные“ на перевиховання. Не можна таких

злочинців по головці гладити. Дід ворогом народу був.

А лямпочки нема й нема. Тут ще й трудящі сусіднього села справу ускладнили. „Позичте, мовляв, нам навушники. Прийдуть наші, одержите новенькі.“

І позичили, знаєте, ми навушники. Чому б не позичити для культурних потреб?

Довго не було нашої лямпочки. Вже стовпи почали хилитися, дроти поржавіли. А лямпочки нема. Все ж прийшла. Прислали. В час другої сталінської п'ятирічки прислали. Не забули. Сталінська, знаєте, опіка.

І знову зашуміли провода в нашому селі. Та що з того? Трудящі сусіднього села навушники відмовляються звернути. Цитатами К. Маркса захищаються. Набралися, видно, радіокультури.

Кажуть сусіди: „В безкласовому суспільстві немає привілеїв. Все майно соціалістичне, державне. Ну й як вам навушники звертати? Це ж було б явище дрібнобуржуазне, по суті антирадянське.“ „Чекайте, — порадили, — прийдуть наші навушники, одержите новенькі.“

Через півтора року прийшов у село довгоочікуваний крам — доказ великої опіки партії та уряду. І прибули не навушники, а справжні гучномовці — „репродуктори“.

Великий це винахід. На добру макітру змахує. А голос? У вухах закладає, стіни трясуться. В хаті не всидіти. Пси з села повтікали. Прекрасне життя почалося.

Всюди вам грає. Відробляєте трудовні — грає. Стоїте в черзі — грає. Везуть вас на перевиховання — грає. Грає, реве советський радіопункт.

— Заткало б тобі, — щиро бажають трудящі.

Та довго чекати не треба. Лямпочки з трансформаторами горять, як на замовлення.

І коли, перебуваючи „за рubeжами“, позбавлені всебічної опіки, ви блукаєте по егері своїм 6-ти- чи 10-тилямповим радіоапаратом або телевізією, дозвольте вам поспівчувати:

Ех, не знаєте ви чару советської радіофікації!

Щасливе і нещасливе дитинство

Скажімо, летить собі бузьок. В дзьобові пелюшка, а в пелюшці немовлятко. Ім'я—Джиммі. Адреса: Канада.

Бідний Джиммі — йому судилося потрапити в капіталістичну країну. Нещасний хлопчик.

Куди щасливіший співпідорожуючий Михась. Він адресований в країну щасливого дитинства, в країну квітучого соціалізму, в СССР.

Як Джиммі, так і Михася чекає радісне, тепле прийняття. Батьки, як відомо, всюди однакові. Та не однакові обставини.

Джиммі ходитиме голодний: він вареного не хоче, печене йому не смакує, а свіжого він не їсть.

Зате Михась з великим апетитом їсть немащену картоплю і кукурудзу. Джиммі везуть до школи особовим автом, або за ним їде шкіль-

ний автобус. Михась нерідко б'є ніжки декілька кілометрів до школи і назад.

„Хоч би сніг дитину не засипав“ — журяться його батьки. Але Михася нелегко засипати. І коли Михась появляється на порозі дому—він і батьки щасливі!

Книжки й шкільне приладдя Джіммі одержує безкоштовно. Зате Михась мусить усе це купувати.

Джиммі здобуде повну середню освіту за рахунок держави, але за середню освіту щасливого Михася заплатять батьки.

Пізніше Джіммі може робити, що захоче. Зате Михась потрапить під „опіку“ партії та уряду. Його поплють в трудове училище на виробництво або піднімання цілин Казахстану. Він стане щасливим громадянином „країни Рад“. Але перед тим, як це станеться (чого ми йому ніяк не бажаємо) продовжимо нашу обсервацію цих двох хлопчиків по обидва боки „рубежів“.

Михась, як ми вже ствердили, дуже щасливий. І був би він ще щасливіший, якби він мав у чому поковзатися. Адже його черевики розлетілися ще восени. Його мати те й робить, що стоїть в черзі, але черевик їй так і не вдається дістати.

Звичайно, Михась має „глибокі“ калоші, в яких він ходить. Але як до калош металеві ковзанки прикрутити? Правда, він міг би ковзатися на санках, але це вже не те, що по гладенькому льодові. Михась із заздрістю поглядає на чоботи, що на ногах батька.

Батько знає, в чому справа. І ось наш Михась, мало що не сховавшись в чоботах батька, біжить до замерзлої ріки. Біжить на лід. Швидко летить час. Наш Михась уже йшов би додому, якби не той кирпатий Грицько.

— Ану, — каже, — спробуй отут, в примерзлій ополонці.

— Нашо мені, — відповідає Михась.

— Боїшся, боїшся, — дратує його Грицько.

Михась, щоправда, до боягузів не належить, все ж проломатись в воду йому ніяк не кортить. Він обережно натискає на свіжий, прозорий лід однією ногою. Не тріщить! Він став обома. Не тріщить!

— Ну що? Боюся?

— Ану, підскоч, — заохочує кирпатий Грицько.

Михась підскочив і пим разом йому, бідолашному, не поталанило: лід затріщав, і наш Михась, проломившись, по пахви в воді, кричить „Мамо! Мамо!“

Витягли його з води. Дивляться. Ой лишенько: чобота одного немає. Побігли за гаками. Довго гребли по дні. Але чобота таки не знайшли.

Батько не пішов на працю. Як чоловікові в одному чоботі йти?

А в ССРСР — країні трудящих — це називається прогулом. І згідно закону цієї прекрасної країни покарали Михасьового батька на 3 роки примусової праці в „отдальонних местах“.

Михась безмежно щасливий: батька дома немає. Тепер він може пустувати доскочу. Спасибі партії та урядові за опіку, за щасливе дитинство.

Що інше його канадійський ровесник Джіммі. Хоч дехто каже, що йому бракує лише пташиного молока, насправді ж він дуже нещасливий. Його примушують їсти й тепло одягатися. За ним слідкує батько, якого чомусь ніхто не заарештує... Важко живеться Джіммі. Нещасний він хлопчина. Не те, що Михась...

Сила слова

Заїхав якось у наші сторони представник однієї української визвольно-громадсько-харитативної організації. Зійшлися громадяни, як звичайно, під церквою. Поставили збоку стіл, посадили біля нього представника.

Кажучи правду, я взагалі не чув про згадану установу, але представник мені сподобався і я вирішив дати на харитативно-визвольні цілі не один, а два доляри. Згодом його слова так мене зворушили, що я постановив дати п'ятку, а пізніше, ще більш розчулений, пообіцяв в думках пожертвувати цілу десятку.

Представник вилив склянку холодної води і почав говорити про нездорові прояви в українському суспільстві, про недоліки і шкідливість деяких організацій, які марнують людські гроші.

Я рішив дати лише п'ять долярів.

— Ваш тяжко зароблений гріш, — говорив він, — часто губиться на різні адміністративні видатки і лише незначна частина доходить до місця призначення...

Я думав, що більше двох долярів не варто давати.

— Є випадки, — він далі промовець, — що під виглядом збирання пожертв на якісь благодійні цілі деякі пройдисвіти набивають власні кишені, а опісля шукай вітру в полі...

Я вирішив нічого не дати, і коли біля мене проходила тарілка з пожертвами, я взяв з неї 1 доляр і впхав у власний гаманець.

Актуальна справа

В намірі злагідження деяких розбіжностей між наддніпрянцями й галичанами на еміграції, хтось кинув гасло: „Говорім про те, що нас об'єднує, а не те, що розділює.“

І з того часу пішло — „єднає нас те, єднає нас це“. Як треба, звичайно, і сподіватись, єднає нас таки багато спільних прикмет, а ділять неістотні дрібниці.

Недавно один часопис надрукував статтю, що навіть львівські „батяри“ подібні до одеських чи харківських „урків“. І тут шановний автор не тільки перестарався, але таким порівнянням зробив не малу кривду одеським і харківським „уркам“.

Хоч дуже прикро забирати голос на цю, сказати б, роз'єднуючу тему, все ж в ім'я справедливості та історичної правди треба заявити, що львівські „батяри“ не доросли до одеських

та харківських „урків“. Харківські, наприклад, урки мають за собою славні, історичні, подвиги, які львівським і не снилися. Російського государя імператора раз, як би то його висловитись, підчистили. Приїхав цар Олександр II у відвідини до Харкова. Нарід зібрався, оркестра грає „Боже царя храни“. А він їде та все до своїх „верноподданных малороссов“ рукавичкою махає. Махає він тією рукавичкою, коли бачить біжать „вірнопідданні“.

— Як це, нашого государя-імператора коні везуть! — обурюються вони.

— Самі, — кажуть, — їх величество пове-
земо!

Впряглися в санки. І, що ви думаєте, не потягли? Потягли! Ще й як! Охорона їхала, жандарми ланцюгом стояли, люди дивилися, а декілька коштовних валізок... зникло. Так „тягли“! Чи не чиста робота?

Це лише один випадок, як кажуть, для ілюстрації. Недаремно, підїжджаючи до міста, кондуктори завжди остерігають пасажирів:

— Увага, Харків! Вважайте на ваші речі!

Вважайте, не вважайте — все-одно стягнуть. Підметки з черевик „на ходу“ відріжуть. Такі харківські „урки“!

Але справжні мистці таки в Одесі. Подивитесь вам у вічі і знає, скільки в вас грошей та в якій кишені!

Привезли до шпиталю в Одесі одного „урку“, хворого на шлунок. Прив'язали, як годиться, до операційного стола, дали щось понюхати, й урка хропе на цілий шпиталь. Закінчили операцію, а тут лікар, так би мовити, „хай“ підняв:

— Золотий годинник пропав!

Асистенти зняковіло знизують плечима, медсестри плачуть. Напасть, мовляв У справу втрутилася міліція.

— Кого, — питають, — оперували?

— Он того, — кажуть, — Мітьку... як його...

— А-а, Мітьку? Того, супчика, — кажуть, — знаємо! З огню вкраде!

Тягнуть Мітьку знову на стіл. Розрізають шви: ланцюжок є, а годинника нема.

— Де, — питають, — подів годинника?

— Ось під подушкою, — відповів Мітька, й у його руді заблищав золотий „Павел Буре“.

Ось які „урки“ в Одесі! Тому, щоб не ширлося, як кажуть, баламутство, треба підкреслити, що такі харківські й одеські „урки“ далеко здібніші і „кращі“ від львівських батярів“.

Цю важливу й актуальну справу не можна замовчувати, коли б вона навіть і єдності нашої політичної еміґрації загрожувала.

Манівці

Сказати, що людина зійшла на манівці, не зробить їй чести. Існує декілька родів манівців. Для нас, політичних емігрантів, найдошкульнішими є, звичайно, манівці політичного характеру.

Зійти на такі манівці — це значить викликати проти себе загальне обурення, ненависть, своєрідну, так би мовити, екскомунікацію.

Все ж є люди, яких ніякі перестороги не стримають. Такою ось особою виявилася в нашому місті секретарка місцевої філії СУМу панна Оксана П. Дуже, між іншим, гарна дівчина. Просто сказати, красуня, мрія, а не дівчина.

І хто міг сподіватися, що Оксану спокусять манівці? Хто б подумав, що вона після років усвідомлення та належного сумівського вихо-

вання зрадить свою організацію, провід, народ та цілу, сказати б, українську справу?

Хоч ніхто того не сподівався і ніхто про те не подумав би, все ж так воно сталося. Секретарка СУМу в нашому місті зійшла на манівці: вона покохалася з одумівцем Миколою Т.

Як між ними дійшло до приязні, ніхто не знає. Зате відомо: всі зусилля якось, як кажуть, врозумити Оксану успіхів не мали.

Приїжджав навіть друг провідник з центру. Цокнув каблуками.

— Свобода героям!

— Вождю, — відповідає, — свобода!

— Посоромся, — каже, — Оксано своєї уніформи. Ти ж, каже, дівчина і розважлива і розумна, і декальог знаєш, і Донцова читаєш, а тут з таким, сказати б, непевним елементом в'яжешся. Не годиться, каже, в таку історичну добу з національними ворогами брататися. Не читаєш, хіба, доктора-меценаса Петра Мірчука? Свідомо зраджуєш справу? На манівці сходиш?

Думаєте, послухала? Де там!

Тільки вечір настане, Оксана в віконце заглядає. Та на Миколу довго чекати не треба. Цей не подарує ні хвилини. Рука в руці вони виходять на прогульку.

І йдуть обов'язково біля мешкань нашої високопатріотичної еліти. Немов на збитки, на знущання.

Отак тримаючися за руки, йдуть вони манівцями. Йдуть. Дивляться на місяць, зорі. Балакають про погоду.

Кажете: закохані про погоду не балакають? Ну, то, скажімо, про події на Формозі.

Зрештою, справа не в тому, про що вони балакають. Важливішим є те, що ось минулого тижня капосний Микола просив руку Оксани

в її батьків. Навіть рушники, кажуть, в'язалось. Що це має означати, варто б спитати старших людей.

Тим часом про панну Оксану — секретарку СУМу, в нашому місті ходять досить неприємні балачки. Пішла, кажуть, манівцями. Заломилася... Зрадила...

А шкода! Дуже, навіть, шкода! Сильно бо, знаєте, хороша дівчина була Оксана — секретарка СУМу в нашому місті.

Трохи астрономії

Читач не без підстав може здивуватися, що я вибрав таку, сказати б, високу тему.

Воно і правда, що кваліфікацій у мене тут ніяких. Та все ж в астрономії я дещо таки тямлю. Бувало в парубоцькі часи йдеш до дівчини, а на дворі темно, як у каглі. В таких випадках глянеш на небо — і по зірках. А зірки до самого дівочого віконця допровадять. Ну, а далі вже не треба дорогу показувати.

Як відомо, кожний з нас родиться під певною зіркою, і не треба бути астрономом, щоб сказати, хто з наших політичних діячів народився під знаком скорпіона, хто рака, а хто барана. Якщо дехто не може зрозуміти, чому еміграційні батьки-отамани ніяк не спроможуться об'єднатись, то для мене це ясно: кожного

батька-отамана веде власна зірка у власному керунку. Отже не вимагаймо неможливого.

Кажете, що в других інакше?

Правда. Але в них і зірки інші.

Зі смертю людини її зірка гасне або іноді продовжує світити, якщо є гідний спадкоємець. Зірка Сталіна горить далі.

Куди складнішою і цікавішою річчю в небесних просторах є самі планети. Вони ніколи не падають. Навіть і не хитаються.

Кожній планеті властива окрема, як кажуть, орбіта. Одні рухаються по колі, інші по еліпсі. Лишень Венера, в підтвердження своєї жіночости, рухається зигзагами.

Питання про життя на планетах є в стадії посилених дослідів. Вчені, наприклад, переконані, що на планеті Сатурн ніякого життя не існує, бо там велике скупчення газів, дуже, між іншим, неприємного запаху. Тухлими яйцями, кажуть, смердить. Звісно, який, пробачте, дурень захоче в такій атмосфері жити?

Щодо планети Марса, то життя там, безперечно, існує. Мій знайомий, що з дитинства цікавиться цією планетою, розповідає, як він недавно спостерігав Марса через нової конструкції телескоп.

— Отак, — каже, — Олексю, як тебе бачу, так марсіян бачив. Дуже симпатичний нарід. Веселий, приємний. Особливо гарні молодичі. Такі пухкенькі та красюлиці, як у його рідній — говорять, — Золотоноші. Дуже там техніка високо розвинена. Всі літаючими тарілками по-служовуються.

Моєму приятелю, звичайно, можна вірити і не вірити, але існує досить доказів, що підтверджують його слова. Недавно в США появилася сенсаційна книжка Адамського, де він

описує свої зустрічі з марсіянами в околиці штату Тексас. Чоловік він поважний, статечний, католик. Брехати не буде. Отож вийшов він вночі на прогульку. Чує: щось гуде. Дивиться, — а воно немов величезна тарілка біля нього приземлилася. „Це що за нечиста сила?“ — подумав він. Коли бачить — відчиняються двері і люди якісь виходять. Гарна будова, приємна зовнішність. Гостинні.

— Декілька разів, — розповідає Адамський, — зустрічався із марсіянами. Розуміють по-англійськи, але багато легше їм висловлюватися по-польському.

Автор запевняє, що географія Марса цілком подібна до нашої Землі. Лише справи там краще упорядковані, бо м. Львів на тій планеті належить Польщі.

Про Місяць багато говорити не доводиться. Влітку туди перша експедиція вирушає. Я навіть своїй золотій тещі квиток уже купив.

Взагалі, астрономія дуже цікавий, хоч і скомплікований, предмет. А ви думали, що я з цією темою не дам собі ради... Хо-хо!

„Спутнік“ Братства дивізійників

Серед українців Канади давненько вже закорінився звичай присвячувати зимові місяці збіркам для українських воєнних інвалідів. І можна сумніватися, щоб ця гарна традиція колись змінилась. Зате немає сумніву, що сама форма збірок зазнає деякої еволюції. Взяти б, наприклад, торонтське Братство дивізійників.

Цього року вони не поспішали з листами жертводавців чи тарілками. Але суму кругленьку зібрали. Близько тисячі з половиною доларів!

Чий це було задумом — лишається „військовою таємницею“. Лишень одного дня торонтці довідалися, що в Українському Народньому Домі на вулиці Ліпінкорт силами місцевого Братства дивізійників відбудеться „ревія“: „Спут-

нік вибрав волю“, — дохід з якої призначений на допомогу українським воякам — інвалідам.

Сенсаційна ревія притягнула масового глядача. Заля тричі була переповнена. Тішились дивізійники. Задоволеними лишались глядачі. Хоч аматори, але добре зіграли. Зуміли, як кажуть, вив'язатися. Були тут: „Спутнік“, і „Лайка“, і пісні, і танці.

І нічого, здавалося б, не лишалось, як переслати зібрані 1 500 доларів на місце призначення. Звичайно! Але не спішіть... Самі знаєте: нема зисків без видатків, що в бухгалтерів зветься „брутто і нетто“.

Хоча наші дивізійники не без талантів, все ж декілька професіоналістів треба було запросити. А вони — з ідеї не живуть. Їм треба заплатити? Треба!

За приміщення для вистави треба заплатити? Дім хоча народній, але за користування, будьте ласкаві, — розрахуватись. Не допомогли і вияснення, що ціль, мовляв, добродійна. Заплатили!

А афіші, думаєте, даром друкувались? А оголошення в часописах безкоштовно поміщувались?

А костюми за усмішки випозичалися?

А оркестра за спасибі грала?

А декорації, а квитки, а програмки? І т. д. і т. п.

Щодо кудлатого песика, що зіграв роллю „Лайки“, то правда—обійшовся безкоштовно. Власник його просто відмовився від нього. Та й грав він невдало. Все намагався із сцени втекти. Режисера, між іншим, за палець хапнув.

Отак обчисливши видатки, пов'язані з трьома виставами ревії „Спутнік“ вибрав волю“, і відрахувавши їх від загальної суми приходу на-

шому Братству дивізійників, залишилось... сто доларів. Сума, яку могли зібрати не за трьома, а за одним „махом“ серед самого членства театральної групи.

Та наші братчики не з тих, щоб падати духом.

„Спутніки“ взагалі, розповідають, річ непевна і перші спроби з ними не надто підбадьорюючі.

Отож, розуміючи благородні наміри ентузіастів-братчиків, побажаємо, щоб їхні наступні „Спутніки“, вибираючи волю, не захоплювали з собою всієї каси.

Ціль же, як не як... добродійна

Вістки з Австралії

В українській пресі останнього часу відчувається занепокоєння з природу відсутности вісток про українську еміграцію в Австралії.

Воно й правда: країна далека, як слід не освозна. Всякого лиха можна сподіватися. А вони (емігранти) мовчать, немов за залізу заслону потрапили.

Не знав би і я нічого про цю частину світу, коли б не мав свого, сказати б, приватного джерела інформації. А цим джеролом є мій старий, ще з дитинства приятель Федько.

З ним ми колись сусідських псів дражнили, гнізда воронячі дерли, до школи разом ходили. Сиділи ми за одною партою і часто виручали один одного з важких ситуацій.

Запитав раз вчитель Федька, скільки буде 6 разів по 5?

— 65, — відповідає Федько.

— А скільки буде 5 разів по 6?

Федір почав чухати потилицю.

— 56, — підказав я йому.

— 56, — повторив він.

— Розумні хлопці, — похвалив нас учитель.

Іншого разу Федір поспішив мені на поміч, коли на лекції географії я не знав, що відповіді на питання: „чим покрита пустеля Сахара“?.

Федір мені підповів: „сахаром!“

— Дуже здібні хлопці, — хвалив нас знову учитель.

Та це було колись. Кому з нас сьогодні не приємно згадуються золоті часи дитинства.

Отож цей самий Федько тепер в Австралії. Він і постачає мене інформаціями про цю цікаву країну.

— Скільки оком глянеш, — пише він, — все степи і степи, як в нас на Херсонщині. Село від села 200-300 км. Вірніше, це не села, а обгороджені хутори. Гомстедами звуться.

До одного з таких гомстедів привезли Федора відбувати контракт. І робота йому цікава трапилася: вівці пасти. Та й овець тих не сотні, а, каже, кілька тисяч. І то самої тонкорунної породи — „мерінос“. Вовна, як шовк. Кожний австралієць. — пише Федько, — плакає вівці. Вся, розповідає, одяга австралійців з високоякісної вовни. Навіть хустинки до носа і то вовняні. М'яса, каже, до вуха. На сніданок баранина, на обід баранина, на підвечірок баранина і на вечерю баранина. Таке життя!

Доріг, каже, в Австралії немає. Вся комунікація відбувається повітряним шляхом. Кожний господар має коло хати власне летовище, де щодня приземляються листоноша, купці чи гості. Ознакою заможности є кількість моторів.

Одні, каже, літають одномоторовими літаками, заможніші двомоторовими, багатші тримоторовими і т. д.

Бідніші крутять пропелера звичайною, каже, корбою. Отаким, із корбою, літав спочатку і Федько. Все ж не те, що пішки...

Одного дня над його чабанським шатром закружляв незнайомий літак. Привітно махала в висоті чиясь біла ручка. Розіп'яні пальчики випустили червону рожу...

„Рожа — любов“, — пояснював собі Федько. Червона рожа — любов полум'яна. Втягаючи її п'який запах, Федько вперше відчув свою самотність. В уяві стали образи його першого кохання на Україні, на Словащині, в Баварії.

— З цього моменту, — писав Федько, — кожне гудіння літака викликало в мене серцебиття. Декілька разів появлялася і зникала загадкова незнайомка, опускаючи на згадку червону рожу.

І одного дня вона приземлилась. Перша зустріч. Перша любов... в цій далекій степовій країні!

Це було декілька років. Сьогодні Федько самотійний господар. Офіційно він вже не ДП, а ново-австралієць. Він голова недавно заснованої родини та величезної ферми плекання овець. Все подвір'я, розповідає, обсажене червоними рожами.

Дуже, між іншим, на крілики нарікає. Табунами, каже, ходять. Стовпи телефонні підточують, рейки залізні перегризують.

Особливо цікава тваринка, пише Федько, є кенгуру. Спеціальну, розповідає, торбу має при собі. Біжиш, каже, за цією твариною, а вона в ту торбу вскочить і добути її звідтіля неможливо. Дивні речі! Хитре сотворіння.

Австралія, пише він, створена для мисливців. Якої там тільки звірини немає! І зебри, і носороги, і тигри, і ведмеді. Як в зоопарку. Раз, розповідає Федько, вийшов він на прогулянку. Коли дивиться, щось до нього підкрадається. Тигр! Я, каже прицілюючись: „Бах!“ і в торбу. А тут бачу носоріг мене обходить. Я, каже, і цього „бах!“ і в торбу. Добре, що зброю мав при собі. По дорозі мало ще й жирафу не підстрілив, але подумав, що в торбі місця вже мало. Нехай підпасається.

Справді небезпечними в Австралії є тубільці, напівдикі аборигени. Багатьох наших емігрантів з'їли. Особливо, каже, їм смакують титуловані і дипломовані: магістри, директори, мепенаси, навіть, кажуть, якогось бувшого українського сенатора строжили. Об'їздив оце якимось із збіркою на визвольний фонд ООН один молодий професор. Зібрав поважну суму і майже біля самої Аделаїди потрапив в засідку аборигенів, озброєних бумерангами. З'їли чоловіка! Ніякі виказки, мовляв він лише вчитель, не допомогли. Шкода бідолахи, дарма, що бандерівець.

Поза тим все добре. Українські поселенці в Австралії живуть заможно, їдять добре, вдягаються тепло.

Це одинока країна в світі, де серед українців існує Єдність (так зветься часопис).

Стільки інформує Федько. Стільки, тим часом, переказав і я.

Чи можна, питаєте, Федькові вірити?

А це вже справа, як кажуть, хазяйська.

Дискусія

Читачам, які з великою цікавістю стежили за дискусією між п. д-ром Жуком та п. проф. Буком, раптом прийшлося розчаруватися: дискусія припинено.

Справа в тому, що дискусія справді була надзвичайною. Тому що не всі політичні емігранти з нею обізнані, постараюся передати її зміст.

Почалося з того, що кореспондент українського еміграційного часопису „Рідне слово“ п. д-р Жук написав допис про прихід осені.

Падає, мовляв, позолочене листя, відлітають дикі гуси, відцвіли тюльпани у міському парку.

На цей допис у газеті „Наша мова“ відгукнувся п. проф. Бук із зауваженням, що д-р Жук, очевидно, не знає правопису чужоземних слів, коли замість слова „тюльпан“ пише „тютьпан“.

У наступному числі „Рідного слова“ з'явилася велика стаття — відповідь д-ра Жука, де він, спираючись на авторитетні джерела, спростовує неграмотні аргументи професора, назвавши його при тому „скрайним анальфабетом“.

Пан проф. Бук, як і треба було сподіватися, виступив в обороні власної гідності. Довівши на основі вірогідних джерел, що вірним літературним висловом є таки „тульпан“, він між іншим, пише, що назва „анальфабета“ його не ображає, поскільки йому відомо, що д-р Жук не має навіть звичайної матури та що докторський диплом він виміняв у свій час у Німеччині за масло.

У наступному числі „Рідне слово“ друкує редакційну статтю, де осуджує низький рівень дискусії на сторінках „Нашої мови“, яка, мовляв, може принизити нас в очах чужинців.

На іншій сторінці цей часопис помістив відповідь покривдженого п. д-ра Жука, де він обвинувачує п. професора в наклепах, в бракові елементарної пристойності та моралі, називаючи його „свинєю“.

„А якщо, — пише він, — ходе о стислість, то це ніхто інший, як „професор“ Бук постійно колись обкрадав старокраєвий Маслосоюз.“

Таке обвинувачення п. проф. Бук, звичайно, не міг зігнорувати і в слідуючому числі „Нашої мови“, на двох її сторінках, він розкладає свою вимушену відповідь докторові.

Зауваживши, що зміст і стиль нападів на його особу переходять усі межі журналістичної етики та західноєвропейської культури, він, після довгої розправи, назвав статті д-ра Жука „гавканням клаповухого цуцяка, який запобігливо виляв своїм обрубаним хвостом пе-

ред большевиками, а згодом перед гітлерівцями“

Доктор Жук, у свою чергу, відповів, що коли така „батарська морда“ намагається печуваними засобами очорнити його особу в очах українського громадянства, він вважає своїм обов'язком виявити, що проф. Бук є на службі советської таємної розвідки і відбував поїздки до генерала Михайлова.

На цей раз п. проф. не відповідав. Він лише повідомив, що за несправедливо нанесені моральні покривдження передає справу до чужинецького суду.

Довго підготовлявся суд. Багато зібралось свідків в обороні честі... обох покривджених.

І що ви думаєте?

Напередодні суду перед очима численних присутніх пан д-р сердечно обіймався з паном професором. Адже це було несподіваною зустріччю двох колишніх друзів із... студентських часів!

Де ділася бульна

І що то було шуму! Що то було галасу! Літали зв'язкові з Нью-Йорку до Мюнхену і навпаки. З'їжджалися делегати з Мюнхену до Фюрстенфельдбруку. З'їжджалися. Говорили й балакали. Ухвалювали й затверджували. Заснували аж 4 українські партії. Заснували і відразу сконсолідували їх в один „визвольний рух“.

І очолили той рух Гулай і Золотаренко, Золотаренко і Василакій, Василакій і Гулай.

4 партії, один рух, один дух, один.. пух.

Попереду несли доляр. За доляром у парадній уніформі поспішав генерал Гулай, за генералом старшини й військо. Військо й старшини: Гулай, Золотаренко і Василакій — хоробрі воїни Юга Росії.

Дефіляду приймало само їх сіятельство, головкомандуючий, фельдфельдмаршал Сапа Керенський.

А вони йдуть і йдуть. Здається не буде їм ні кінця, ні ліку: Гулай, Золотаренко, Василакій. „В ногу! В ногу! Правой! Правой!“

В чому справа? Василакій! Де твоя права нога? Немає? Де ж ти її, сукня син, подів? Пропив? Ать-два! Правой! Просто скандал! Василакія перевели на пенсію. Редагуй нам „Антибольшевіка“.

А він узяв і махнув собі до другого генерала. До Михайлова. Зрештою, „какая разница?“ І тут за неделіму і там за неделіму.

* *

В Нью-Йорку була сенсація: з'їзд федералістів. „Неужелі? В сам дєлє?“

Так, так, справді. Ось вони: Дікій, Богатирчук і Гребінка. Їх лишень троє. Це нічого. Дайте їм випити! Почуєте гармидер! Читали „Східняка“? Дікій заводить, „как зверь“, Богатирчук криє „матом“, Гребінка (дід Тарас) на стіни лізе. Один рух, один дух, один... пух!

* *

Так починалися кар'єри. Так творилися долярові „рухи“. Де ж, спитаєте, все це тепер поділося? Яка доля спіткала згаданих 4 українські партії і де взагалі поділися хведералісти і їх „преса“?

І тут не можна відмовити в пророчому хисту Свирида Ломачки, який той шум і галас назвав тоді „булькою на болоті“. Була булька. Тепер і сліду немає.

Довгоносики

Дехто каже, що снам не можна вірити. Спитьсся та й сниться, мовляв. Не так воно просто. Чому ось мені, наприклад, ніколи довгоносики не снились, аж поки в східньому Берліні „комітет за возвращеніє“ не організувався? Тепер як тільки довгоносики присниться так і знай, що „За возвращеніє на родіну“ одержу.

А чому довгоносики? Хочете, виясню. Ця маленька комашка нищила колись не тільки соціалістичні плянтації цукрових буряків, але мало не знищила й мене, колашнього ударника, бригадира колгоспу „Червоне безголов'я“.

За советської влади на українських полях появлялось багато чого нового: колективізація, двадцятип'ятитисячники, п'ятисотенниці, але довгоносика — сіренької кількаміліметрової комашки — таки найменше сподівалися.

І ось вона появилася. І появилася у загрозовій кількості. Чи було це ділом рук клясових ворогів, чи капіталістичного оточення, невідомо. Зате переполох стався чималий. „Довгоносики на службі внутрішніх і зовнішніх ворогів“ — писала „Правда“. „Ліквідувати довгоносиків як підступного шкідника соціалістичних ланів“ — вторила „Ізвестія“.

Боротьба з довгоносиком стала гаслом дня. Але як ти з ним будеш боротися, коли це така кузочка маленька, що її, як кажуть, незброєним оком важко побачити? Не дати ж кожному колгоспникові по мікроскопу.

Вийшли ми в поле. Зайняли по рядочкові буряків і йдемо, сказати б, ланцюгом. Цілісінький день проходили і ледве сотку кузочок спіймали.

А буряки, знаєте, все в'януть і в'януть. Як підкошені. Підгризає клятий довгоносик. Залізе під корінчик і гризе собі. Спробуйте його знайти.

Важка це була боротьба. Можна сказати — безнадійна. Аж комусь у центрі прийшла ідея. Хай кури, мовляв, шукають довгоносиків. І курам добре і довгоносикові смерть.

— Мобілізувати курей на боротьбу з довгоносиком! — прийшла директива. — Курей — на бурякові поля!

Змобілізували ми всіх курей у нашому селі і на „фронт“.

А курка, як знаєте, сотворіння не надто свідоме. Не приготувана, виявилось, вона до таких поважних завдань З „вопросом комунізму“, звичайно, не знайома. І замість довгоносиків взяли наші кури до буряків. Здзьобали, знаєте, решту плянтації.

А тут з центру пишуть: „виконати і переви-

конати“. 500 центнерів з гектара! Що ви, кажемо, товариші? Ввійдіть у становище. Адже в нас навіть 500 буряків не лишилося живими на пні.

— Як, — питають, — не лишилося? Це ж, — кажуть, — зрив пляну, саботаж.

— Не наша, — пояснюємо, — вина, що довгоносики появилися. Ще й з курми якесь непорозуміння...

— Ми вас навчимо, як берегти державне майно, — погрожував товариш із „парторгу“.

Відбувся показовий суд, на якому і я, звичайно, признався у намаганні поширення довгоносика на довіреній мені колгоспній ділянці та в навмисному зривові пляну.

Дали мені за цей злочин лише 10 років „принудительних“. Все ж термін я не відбув. Випустили, спасибі, достроково.

Так — колишній ударник і бригадир у колгоспі „Червоне безголов'я“ — вертався я звичайним рядовим.

І ось тепер, аж „за рубежі“ присилають мені агітку „За возвращение“. Життя, мовляв, стало ще кращим і довгоносиків уже, кажуть, немає.

Аби ще так лихо кремлівських павуків забрало, то й зараз вертався б. І дня не сидів би „за рубежами“.

Пробачте, що на цьому обриваю. Ось листовоша знову несе мені газетку „За возвращение...“

Кажу ж, що не даремно мені святяться.. довгоносики.

Рідна теща

(Родинна хроніка)

Не так давно редакція „Українських вістей“ звернулася до своїх дописувачів не натискати матеріалами льокального характеру. Прохання, звичайно, слухне. Хіба мені, скажімо, в Канаді, цікаво що десь в Австралії під час дискусії хтось комусь зрушив з місця кутнього зуба.

В такій льокальній справі, звичайно, треба звертатися до місцевої поліції чи дентиста. При чому тут редактори, чи читачі „У. вістей“? Може той зуб сам вилетів, але щоб очорнити опонента справу вбирається в політичні рамки. Для розкинених по цілому світі читачів тема мусить бути, так би мовити, універсальною.

Ось, наприклад, у нашому місті сталась дуже цікава подія. Приїхала, знаєте, до мого приятеля Степана теща з Європи. Вірніше висловлюючись, не приїхала вона, а Степан її стягнув.

І тягнув він її не дуже радо. Чула мабуть душа. Все відкладав та затягав з формальностями. І, може, не стягнув би він її, якби із тещою він не був родинно споріднений по лінії власної дружини Катрусі.

Нарешті приїхала довгождання теща. Зустріли її Степан з Катрусею на станції із квітами та обіймами.

— Даремно боявся, — говорив тоді Степан, — Теща, хоч до рани прикладай.

І справді, спочатку теща була „окей“. Пізніше, мабуть з безділля, почала теща, як кажуть, шукати гудза.

— Не шануєш ти, — каже, — Степане, мою донечку. Не допомагаєш ти їй у хатній роботі. Підлогу, — каже, — стер би. Знаєш, що вона ще молоденька. Ти, — каже, — хлоп з села, а моя донька з міста. Делікатна, мовляв.

Довго терпів Степан, покійно слухаючи тещу. Та хоч він хлопець терпеливий, але одного дня не витримав, назвавши її не надто пристойним словом. Відьмою, знаєте, назвав.

— Замовчіть, каже, бо назад у Німеччину відішлю, а звідти просто в „комітет Михайлова“.

Теща сміялася. Ха-ха. Налякалася, мовляв, як торішнього свігу. Але Степан як щось скаже, то слова не зламає.

І одного дня одержує теща часопис „За возвращеніє на родину“, а через пару днів відвідав її советський представник по репатріації.

Перелякана на смерть теща благала: „Степаночку, рятуй мене!“

Але, як я вже казав, Степан що скаже, — всерівно, що відрубає. Ніщо не допомогло. Делегація від громади просила, від КУКу приходили, від жіночого товариства, від Організації Чотирьох Свобід. Не допомогло.

Тверде серце має Степан. І так, минулого тижня, її відвезено до советської амбасад, звідки під охороною відлетіла до східнього Берліну в комітет Михайлова. Кажуть, що вже вис тупала по радіо. Дуже щаслива, мовляв, що вирвалася на родину.

Така ось подія трапилася у нашій громаді. Не вірите? Голову даю на відріз, що правда! (Не свою, а, скажімо, якогось „блатного“ з Кремля.)

„Пропаґандист“

З Дмитром познаймились ми в його рідному селі в Карпатах на Бойківщині. Я був новоспеченим із „раю“, він волелюбним автохтоном прекрасних Карпат.

Щодня ми зустрічались на полонині, де я підпасав свій „автомобіль“ — рябу кобилу, а Дмитро власне стадо добірної худоби.

Гарні Карпати! Чудові краєвиди... здорове повітря... цілюща вода... солодкі ягоди і, ви-нятково, привабливі дівчата. Втілення краси, а не дівчата. Карпатські Венери! А які очі! Не-повторні очі! Заглянеш у ті очі — голова кру-титься. Або уста...

Пробачте, я відійшов від теми. (Ох, ті очі...)

Отож, пасемо ми худібку й самі „пасемося“. Полонини вкриті ягодами афін та суниць.

Дмитро розповідав мені різні парубоцькі при-

годи, вчив мене різних коломишок, які треба вміти заспівати. Згодом і я тягнув:

„Ой піду я в полонину.

Ціхувати бучки

Ціхувати я не буду

Бо м'я болять р-у-у-учки.“

Коли „визволили“ їх більшовики, — розповідає Дмитро, — запитав він „бойца“, яке життя в Советському Союзі?

— Добре, — каже, — життя. Краще бути не може. Поміщиків і капіталістів немає. Земля належить селянам, фабрики робітникам. Усе роблять машинами. Є, — каже, — такі машини, що два діди туди впускають і молодий хлопець з песиком виходять. Все машинами! Життя радісне й щасливе. Щастя хоч відбавляй!

Пізніше Дмитро побачив, яке то було „щасливе“ життя і коли б більшовики не втекли, то, — каже, — не витримає би.

Згодом фронт підкотився ближче й ми з Дмитром покинули рідні Карпати, і на одному возі покотили на Захід.

Словаки зустріли нас і гостинно, але й підозріло.

— Пречо утекате? — питали.

Дмитро ще за „добрих часів“ часто переходив границю і, досконало володіючи місцевою мовою, розповідав словакам, чому ми втікаємо від більшовиків.

— То нені правда, — обурювались словаки, — руско добре.

— Як добре, то добре, — погодився Дмитро й після того заграє на іншу ноту.

Запитають було „пречо утекате“?

— Німці вигнали, — відповідає.

— „Худаці“, бідолашні... — співчувають.

— А який там, — питають, — живот (життя)?

— Добре, — каже, — життя. Краще бути не може. Поміщиків і капіталістів немає. Земля належить селянам, фабрики робітникам. Усе роблять машини. Всякі є машини. Таких старичків як у вас, там в машину. Життя радісне й щасливе.

Тож, було, тішається словаки, частують „слововіцею“. Ми, — кажуть, — знаємо, що „руско добре“!

— Почекайте, побачите, — підбадьорував їх Дмитро.

Декілька років пізніше коли зустрічав він втікачів словаків з-за залізної заслони.

— Пречо, — запитував, — тікав?

— „Шпатний живот“, — пояснювали ті.

Тепер Дмитро в Канаді. І коли ви побачите його в оточенні відгодованих „прогресивних товаришів“, що так захоплено слухають Дмитрові оповідання, то не майте сумніву, що він їм говорить...

— Життя в Советському Союзі дуже добре. Краще бути не може. Поміщиків і капіталістів немає. Усе роблять машинами. Щастя хоч в міхи горни. Вертайтеся! Обов'язково повертайте!

Історія одного сельбуду

Моїм знайомим не подобається, що я советську пресу іноді читаю. Негодиться, кажуть, навіть в руки брати. Запали, хай горить. Брешуть як пси.

Воно то вірно, що брешуть, але іноді й доля правди пролізе.

Читав я оце „Правду України“ й натрапив на вістку про рідне село Мар'янівку.

Читаю, що добробут села постійно зростає, що колгосп „Перемога“ тепер мільйонером, що на трудовень цього року припало аж біля 2-х кілограмів кукурудзи.

Із ростом матеріального добробуту колгоспників — пише „ПУ“, зросли й культурні потреби селян. Тому в цьому році заплановано приступити до будівництва сельбуду.

Воно навіть „за рубежами“ приємно довідатись, що культурні потреби твоїх односельчан

зростають. Але із слів «П. У.» виходить, що ніби мешканці села Мар'янівки раніше були некультурні, обмежені, аж ось тепер їм, мовляв, захотілося сельбуду.

Щоб читачам не здавалося, що я походжу з такого некультурного села, вважаю потрібним розповісти цілу історію спочатку.

Воно правда, що нашому селу бракувало трохи культури. Але з приходом совєтської влади Мар'янівка прийняла пристойний вигляд соціалістичного села. Церкву було розвалено, священника вислаано в Сибір, куркулів та підкуркулників зліквідовано як клясу.

Прийшла колективізація. Під'їом сільського господарства, перегони, трудодні. Ріс соціалістичний реалізм. Зросли різні потреби. Жити стало весело. Та сельбуду в селі бракувало. Не було де впросів лєнінізму вивчати, чи лекцію про „мудру політику партії“ почути.

„Без сельбуду, — говорили колгоспники, — культурним не станеш.“ Отож було вирішено в нашому селі побудувати сельбуд. Послали прохання до центру. На другий рік приїхали пляновики. Розміряли площу. Позабивали клинці. Ось тут, кажуть, стоятиме сельбуд. Тут буде заля, тут сцена, отут вікна, отут двері.

Від'їхали пляновики. Клинці погнили, площа бур'янами заросла. Поїхав наш голова сільради в район. Коли ж, питає, сельбуд почнуть будувати. Велика потреба мовляв. Тези останнього з'їзду ВКП(б) немає де вивчати.

„За місяць, — відповіли, — розпочнеться будівництво.“ І справді, одного дня привезли декілька міпків цементу та трохи дощок. Решту, кажуть, привеземо пізніше. Ішли роки, а „решти“ ми так і не дочекалися. Говорили, що десь зірвано плян, що десь засіли вороги народу,

зрадники і т. д. Хоч ворогів виявлено, але матеріялу на сельбуд ми так і не одержали.

Перед самою війною прийшло в село розпорядження відвезти згаданий цемент та дошки до сусіднього села, де будувалось військове укріплення чи аеродром.

На тому, здавалося, і закінчиться історія на шого сельбуду.

Аж ось читаю, що в селі Мар'янівка заплановано побудувати сельбуд. І знову прийдуть пляновики з району. Розміряють. Заб'ють клинці. — „Ось тут, — скажуть, — стоятиме сельбуд. Тут буде сцена, тут заля, отут вікна, отут двері“.

Розплянують і поїдуть. І розцвітуть на цьому місці... соціалістичні бур'яни.

Так і залишиться Мур'янівка „некультурною“.

І сміх, і горе

Може не мені — звичайному споживачеві говорити про страви, які нам одні кулінари пропонують, а інші відраджують.

Уявімо: зайшли ви в якийсь добрий ресторан і замовили по картці меню якийсь „божур-можур“. Не встигли ви за вилку взятися, як тут чуєте, — пристрасна дискусія між кулінарами зав'язалась. Одні твердять, що подана вам страва є бездоганною і дуже легкою стравою. Інші ж доводять цілком протилежне. Що вам робити в такому випадку? Відсунути цю дискусійну „божур-можур“ і піти собі до „Одеси“, та з'їсти доброго українського борщу, вареників зо сметаною, і щось традиційного на десерт.

Таке було в мене ставлення до поступової „кулінарії“ наших модерністів. Але не так легко втриматись на позиціях цього, назв'їм, „пасивного спротиву“. Вам кажуть:

„Ви позбавлені відчуття краси, гармонії. Ваша фантазія страшенно вбога. Ви відстали від духу доби. Ви — анальфабет.“

І вам, безперечно, стає соромно. Адже ходив чоловік до тієї гімназії, й університетські пороги пару разів переступав, а онде якоїсь комбінації геометричних фігур розшифрувати не можу.

Не знаю, що роблять мої, сказати б, співзасоромлені земляки, але я на цьому зупинитись не міг і вдався до людей, що й освіту ширшу мають, і вважаються експертами модерного мистецтва.

Професор Михайло П. виявився більше прихильним до послуг, ніж я сподівався.

— Ось, — кажу, — маю проблему. Малюнок. Допоможіть його відчитати і, взагалі, якось навчіть мене розуміти зміст модерних творів. Якось, признаюся, ніяково: ніби видючий, а нічого не бачу.

— Розумію, розумію, — співчутливо відповів пан професор. — Працювати треба більше. Без праці — немає знання.

Взяв він малюнок. Дивився, дивився і почав пояснювати, що тут зображено битву двох оленів.

— Ось, — каже, — роги, тут — копита. Трикутники означають динаміку. Зелена фарба — кров. Рожева — це піна, піт.

Пішов я до іншого експерта — доктора Мирослава О.

— Маю до вас, — кажу, — пане докторе, справу. Фантазія в мене надто вбога. Ніяк не втну модерністики. Ось, прошу, малюнок. Допоможіть розшифрувати.

— Та це, — каже, — легко: захід сонця. Ось бачите, — проміння. Трикутники — це відхід,

утома. Зелена фарба — заграва. Рожева горизонт. Зрозумів? — питає.

Написав я листа до самого маляра — автора картини. „Через вашу, — пишу, — картину здури́ти можна. Напишіть, що вона означає?“

Через пару днів прийшла відповідь, що зображено тут дівчину — гуцулку на тлі Карпат. Трикутники, — пояснює, — це шпилі гір, зелена фарба — полонини, рожева — усмішка, життєрадісність.

Довго дивився я на „гуцулку“, повертаючи малюнок у всіх 360 ступнях. Хоч бери та й плач. Ситуація немов у російській поговорці: „Смотрю в книгу — віжу фігу.“

Дехто мене потішає, що стан мій не цілком безнадійний, і при належній праці над собою я спроможусь розгадувати сюжети модернізму.

І справді, уявіть мою радість, коли, оглядаючи оце модерний малюнок Л. Гуцалюка в „Українській літературній газеті“ під назвою „Вода, човни, хата й дерево“, я вже зміг з деякою впевненістю показати, — де саме хата і човни. Де вода й дерево, щоправда; — не можу відшукати. Та все ж — це великий поступ! П'ятдесят відсотків зрозумів!

Не виключено, що одного дня і я потраплю у досить вузьке коло модерних ясновидців.

ЧАСТИНА II

ПРИВІТ З „РОДИНИ“

Під таким заголовком розпочалася в „Українських вістях“ серія репортажів із мого недавньої поїздки до ССРСР. Деякі з них входять у наступну частину цієї збірки.

Почалось від того, що я написав особистого листа товаришу Хрущову. Просто сів і написав, — така ось справа, Микито Сергійовичу: маленьке замішання, чи як би сказати, — непорозуміння. Одні пишуть „за повернення“, інші проти „повернення“. Остерігають. Дозвольте, кажу, зорієнтуватися в ситуації, побачити „родину“ на власні очі та розповісти землякам про справжнє життя, зокрема зміни в Союзі РСР. Будьте, пишчу, такі люб'язні, виставте мені дозвіл на в'їзд та виїзд, двічі підкресливши слово „виїзд“.

Через деякий час одержую вістку від ген. Михайлова. Все, мовляв, полагоджено.

Прилетів я до східнього Берліну. Відшукав комітет і самого генерала. Приємним виявився він чоловіком. Руку подав. Цигаркою почастивав.

— Ось, — каже, — віза. Підпис Хрущова і решти членів Політбюро.

„В такому разі, — думаю, — можна їхати.“

Дорога, звичайно, безкоштовна. Всі вигоди також.

Всів в експрес і тільки засвістило за мною, Вагон вигідний, комфортабельний. Все плюшем оббите.

Миготить у вікнах „німецька демократична республіка“. Цією дорогою колись везли мене, „остарбайтера“. розбудовувати „Нову Європу“. Три роки розбудовував. Але не даром. Європу пізнав. Культури набрався. І черевки дерев'яні придбав.

Прошли часи. Тепер ця частина Європи розбудовує „Нову Азію“. Взаємний обмін досвідом та культурою.

Судячи з вікна вагона, життя в цій республіці тепер зможе і щасливе. З природи не задрісний, я великодушно думаю: так вам і треба!

На польському кордоні зупинка. Брати — слов'яни.

Буде клопотів, думаю. По-польському балакати не вмію. Лише лялячись навчився. „[Іся крив!“

А тут бачу — інспектор. Орел на кашкеті. Погони на плечах. пістоль при боці.

— Ну що, — питаю, — пан шепусте мене шпез гжаницу?

— У нас панов нет, — відповідає інспектор і додав, — в етом направленні всех пропускаєм.

— То, пан, чи, ізвіняюсь, товариш, розговарує по-рус-кі? — зауважив я.

— В Россі все разгаварівають па-русскі!

— А я, — кажу, — думав, що це Польша...

— В узком, — відповідає, — понятті — Польша, в ши-роком — Россія. Понял?

— Чому б, — кажу, — не понял...

Український свинобатько

Після навіть поверхового ознайомлення з квітучою дійсністю на соціалістичній Україні кожному стане ясно, що без клясово-свідомих свиноматок та підкованих марксизмом ділових поросят, цей небувалий розквіт було б важко здійснити.

Розвиваючи цю думку, як кажуть, логічно, продуктивність свиноматок та всі ділові поросята були б чей же неможливими, якби в наявності не було свинобатька. Це зрозуміло кожній дорослій людині і нічого замотувати справу в папірці. Без свинобатька і то ділового по дорозі до комунізму далеко не в'їдеш.

Щоб не входити в зайву філософію, без всяких вагань треба ствердити, що українським свинобатьком є ніхто як тов. Кириченко. Це стає явним кожному, хто познайомиться з його історичною доповіддю на XX з'їзді партії. Зга-

дана доповідь, видрукувана масовим тиражем і за 25 копійок її можна купити в кожному кіоску чи крамниці. Мені її впхали „в нагрузку“ при купівлі махорки.

Розповідаючи на перших сторінках своєї доповіді про торжество левінських принципів, тов. Кириченко так згодом заговорив до делегатів.

— „Товариші! Український народ, комуністична партія України, ще тісніше згуртувавши свої ряди навколо центрального комітету КП СС, вірні ідеям марксизму-ленінізму, з почуттям високої патріотичної гордості за свою батьківщину і великої вдячності комуністичній партії за великі соціалістичні перетворення зустріли ХХ з'їзд КПСС.

. . . Трудящі Радянської України прийшли до з'їзду партії з новими успіхами у всіх галузях господарського і культурного будівництва.

. . . Маючи великі промислові, сировинні і енергетичні ресурси, Україна займає велике місце в економіці Радянського Союзу. Тепер Україна дає 32 проценти союзного видобутку вугілля, майже половину чавуну, 37 процентів сталі і прокату. Майже 60 процентів залізної руди, 15 процентів союзної продукції машинобудування і металообробки.

. . . Кукурудза, переваги якої тепер загальновідомі, стала на Україні однією з провідних зернових культур. Намічується дальше розширення площ кукурудзи і цукрових буряків.

. . . Такого різкого і швидкого збільшення виробництва м'яса можна досягти, як вказував тов. Хрущов у звітній доповіді, тільки шляхом розвитку свинарства.

. . . Але для цього у нас не вистачає необхідної кількості поголів'я. Тому цього року,

крім одного мільйона основних свиноматок, буде використано не менш 700 тисяч расових свиноматок, що дасть можливість одержати 14 мільйонів поросят. Причому, впроваджуючи зимово-весняні турові опороси свиноматок, колгоспи і радгоспи республіки одержать в першому півріччі не менше 70 процентів приплоду, який буде вироцений на дешевих літніх кормах (тобто піде пастися. — О. Ш), а після збирання урожаю відгодований і зданий державі.“

Пробачте читачу, що зловживаю довгими цитатами з промови т. Кириченка. Цим я хотів вбити два зайці:

Засць перший: проілюструвати якого мудрого вождя має наша соціалістична Україна.

Засць другій: показати на фактах хто є українським свинобатьком.

На закінчення пропоную ще пару цитат із згаданої 30-тисторінкової історичної промови згаданого свинобатька.

„. . . Звичайно, не всім до вподоби братній союз і тісна дружба українського народу з усіма радянськими народами, бурхливий розвиток економіки і культури Радянської України. Я маю на увазі в першу чергу недругів українського народу за кордоном. Вони ніяк не можуть примиритися з тим, що Радянська Україна стала недосяжною для грабіжу імперіалістичних загарбників та їх найманців — українських буржуазних націоналістів, які, рятуючись від народнього гніву, знайшли пристановище в деяких націоналістичних країнах.

. . . Порівняльно недавно в Нью-Йорку вийшла повна брехні, наклепів і диких вигадок книжчина „Україна ХХ століття“. Автором цього словоблудства є старий американський розвід-

чик, спеціаліст по наклепах на Радянський Союз, професор Колумбійського Університету якийсь Клярєнс Менвінг.

. . . Безумовно сам по собі фальсифікатор не заслуговує на увагу, від нього правди нам не ждати. Свиня співати соловейком не може (сміх, оплески).“

А як Ви думаєте, читачу: чи може свиня співати соловейком, чи ні? Кажете: залежно від свині.

І я так думаю! Звичайній свині, безперечно, важко співати. Але свині з партбилетом... І не тільки з партбилетом, а на посаді секретаря ЦК партії України — це вже, як бачимо, цілком легко вдається.

„Свобода руху“

Приїхавши у відвідини на родину, привіз я з собою одну погану, сказати б, буржуазно-реакційну звичку: не носити при собі документів. А тепер маю клопоти. Іноді візьму, іноді ні. Забуваю.

Вирушив оце я в групі інтуристів оглядати київські новобудови. Ліземо в трамвай. Народу повно — віяк всунутись не можна.

— Сідай в слідуючий, — радить кондукторша. Дала свисток і рушила.

Всів я в слідуючий трамвай. Їду по Васильківській, коли бачу службовці МВД документи в пасажирів контролюють. Я за кишеньку, другу — нема! Що ж воно, думаю, буде?

— Документи? — звернувся до мене „мільтон“.

— Забув, — відповідаю. — Відвик... Недавно, — мовляв, — з-за кордону.

— А-а-а, — каже, — шпiон!.. диверсант! . Руки в гору!

З піднесеними руками йшов я до Катерининської. Один тілохранитель спереду, другий ззаду. Прохожі співчутливо кивали головами. Ще оди́н ворог народу...

Катерининська вулиця, символ охорони недоторканости трудящих і далі непослаблено виконує свої благородні функції.

Привели мене до однієї камери. Відчиняють двері — Заходь!

Людей набито, мов у бочці. Дверей ніяк зачинити. Переповнено, але втиснувся якось, і стою. Як у трамваї. Стоять і інші. Спішити нікуди. Ось сивоволосий дідок. Колгоспник. „Враг народа“. Його обвинувачують в саботажі. Під час весняної посівкампанії він зламав колгоспну лопату. Біля нього стоїть стахановець київської кондиторської фабрики. Це розбазарювач, грабіжник державного майна. В його кишенях було знайдено два вкрадених на фабриці тістечка. За це його чекає кількарічне „исправление“.

Представником трудової інтелігенції є професор Київського університету. Злочин його непростимий: у своїй праці про штучне запліднення рогатої худоби він не керувався вченням марксизму лєнінізму.

Вчитель середньої школи обвинувачується в буржуазному націоналізмі, бо під час лекції він насмілився згадати заборонений твір Шевченка „Розрита могила“.

Симпатичний двірник підозрівається в шпiонажі: він листується з донькою, що перебуває в США. Інший „шпiон“ одержав анонімний пакунок з-за кордону. Дуже тепер дякує невідомому добродієві.

Взагалі всіх ворогів народу та їх злочинів не перелічити. Я і не збираюсь це робити. Сидять тут за зрив ілянів, за відмову їхати в Казахстан, за спізнєння, за непідписання позики і т. д.

Опівночі покликали мене на допит.

— Як ти, — питає слідчий,—проник в ССРСР?

— Легально, — відповідаю. — Як турист.

Розповів я свою історію.

— А які, — питають, — інструкції дала тобі американська розвідка? Які відомості збираєш? Скільки тобі платять?

— Повірте, — кажу, — товариші, що їхав з самими чистими намірами.

— Віримо, — каже, — віримо... — і відкручує, бачу, ніжку від столика.

— Ну що, — питає, — будеш далі вператися чи признаєшся?

І я, знаєте, признався. Признався, як мене завербовувала американська розвідка, як я перейшов вишкіл у школі шпигунів і диверсантів. Як мене викинули з літака над територією УССРСР і як я зв'язався з підри́вними елементами та вів шпигунську діяльність у столиці України.

І лихо його знає, чим це все закінчилося б. Якби в справу не втрутилися мої опікуни з Інтуриста. На другий день мене викликали знову.

— Помилка, — кажуть, — товариш Шпилька, трапилася. Не беріть за зле. Продовжуйте подорож по нашій прекрасній і вільній країні.

Веселі кубометри

Київ.

Про життєвий стандарт робітників у столиці радянської України (як і по цілому ССРСР) можна різно балакати. Воно правда, що советський робітник заробляє далеко менше від свого відповідника на заході, їсть менше, вдягається гірше, за те так весело ніхто ніде не живе.

Поступила оце на вулиці Держинського, як тут кажуть, в експлуатацію комунальна квартира. Довгі роки чекали трудящі на цю квартиру.

Нарешті дочекалися. Квартира велика, простора.

Як відомо, завдяки великій опіці партії та уряду робітникам тут надаються не кімнати, а так звані житлові кубометри.

З'їжджаються ото трудящі до нової комунальної квартири. Кожний розташовується в своїх

кубометрах. В одному кутку замешкав стахановець кийвського паровозоремонтного депо тов. Свисток. В іншому кутку вигідно розташувався з дружиною бухгалтер цукротресту товариш Безпалий. Решту кубометрів зайняла родина тов. Шрамка, на грудях дружини якого виблискувала медаль „Матері Героїні“.

— В тісноті — та не в обиді, — зауважив тов. Свисток, розпознаючи свій клунок.

І справді, не було б ніякої біди, аби не мати героїня, або, вірніше кажучи, не її герої — наслідники: два комсомольці, три піонери і п'ятеро жовтенят, найменшому з яких лише три з половиною місяці. Одним словом — весела компанія.

— Не дають заснути, — нарікав з дружиною Безпалий в своїх кубометрах.

Зате тов. Свисток виявляв дивний імунітет. Спав як убитий.

— Я,—каже,—не до таких гудків звук. Бувало, — розповідає, — на фронті й гармати не розбудять.

Але одного дня двоє піонерів тов. Шрамка вирішили зробити з тов. Свистка „ракету“, застромивши у виставлені з-під ковдри пальці його ноги запалений папірець.

Товариш Свисток підскочив як опарений, закричавши спросоння: — Пожар!.. — Пожар!.. — Зорієнтувавшись в ситуації, він почав гатити поличники всім наслідникам Шрамка.

В справу втрутилася міліція і за порушення гарантованої конституцією недоторканости советських громадян тов. Свисток одержав сувору догану з попередженням.

З того часу тов. Свисток спить в чоботях.

Щодо бухгалтера цукротресту, то цей ніяк не при звичається до небуденного оточення.

Щоб якось заглушити гармидер, він купив патефон, на якому постійно виграє „Катюшу“.

Товариш Свисток цієї пісні чомусь ніяк не терпить і, щоб її заглушити, придбав собі старий акордеон, на якому почав витинати весь репертуар журливих і радісних народніх пісень.

— Оркестра без бубона нічого не варта, — пояснювали піонери з родини Шрамка, втягаючи в комунальну квартиру порожню металеву бочку.

Почався суцільний концерт, якого, звичайно, не могли не чути затривожені сусіди інших квартир. Пора, до того, літня. Свіжого повітря трудящим хочеться. А тут із свіжим повітрям душороздираючі звуки концерту і в їхні кубометри влітають.

Кличуть сусіди міліцію. Відновить, мовляв, товариші, спокій і порядок.

— А в чому справа? — питають.

— Чуєте, — кажуть, — як виграють „Катюшу“.

— „Катюшу“, — пояснює мільтон, — грати можна. Народня пісня, — мовляв.

І коли, прогулюючись по Володимирській Гірці, до вас доносяться веселі звуки концерту з вулиці Дзержинського, ви мимоволі думаете: хоч важке життя трудящих нашої столиці, а все ж безпорівняно веселе!

В рідному селі

15 років не бачив я рідної Мар'янівки.

Де мене лише лихо не носило за ці роки! Скільки змін довкола. І до комунізму ближче, і світова революція ось ось здійсниться... Лише моя Мар'янівка якось не міняється.

Те саме „природне шосе“ веде до села. На старому місці стоїть колгосп (тепер імени Хрущова), на місці стоять врослі в землю селянські хатки, серед них і наша похилена хата.

Йду додому, а серце, як кажуть поети, готове вискочити. Гупає. Хвилюється. 15 років як-не-як...

— Чи впізнає, — думаю, — мати?.. Чи повернувся із заслання батько?.. Чи застану братів?.. і т. д.

Підходжу ближче. Високий тин, бачу, розібраний. Лише фіртка стоїть. Відчиняю фіртку, а тут кудлатий Тарзан на мене як насяде.

— Ну-ну! — кажу, — Тарзан! Сучий сину! Оце так мене зустрічаєш? Забув стару дружбу?..

А він далі гарчить, зі стежки не сходить.

— Тихо! — кажу, — не гнівайся. Знаю: зрадив я ССРСР. Обійшли мене німці... До останнього набою бився. В полон забрали. До цього часу, мерзотники, тримали.

Повірів очевидно, Тарзан. Перестав гавкати. Хвостом замахав. 15 років як-не-як.

Через поріг стоїть коромисло. В хаті нікого. Жива тепер.

Хатня обстановка і всі меблі ті самі. І стіл накритий „Правдою“, і ослін із вбитими в глиняну долівку віжками, і піч, і лежанка.

З ліжка, як і колись, стирчить зім'ята солома. Навіть ковдра та сама. Лишень латок, що правда, більше. Одним словом, як було замож-но, так і залишилося.

Зустріч з матір'ю, наперекір сподіванням, була не надто сердечною.

— Наробив ти, — каже, — сину, страшного сорому мені та цілому нашому родові. Не виправдав довір'я партії... не проявив геройства... В полон фашистам піддався... Агентам чужоземних імперіялістів став... Хоч бери та й відрикайся від тебе...

— Простіт, — кажу, — мамо. Провинився...

— Хай тобі, — відповідає, — сину, партія простить.

— Чи я, — каже, — тобі марксизму-ленінізму не прищиплювала?.. Чи я тебе в комуністично-му дусі не виховувала?.. Чи я тебе конституції ССРСР не навчала? — говорила кріз сльози матір.

— Дозвольте, — кажу, — мамо, розповісти, як воно сталося: Отож, — кажу, — як фашисти віроломно напали на нашу родіну, кинули нашу

червонопрапорну частину на передову. Зчинили ми таку стрілянину, що німці почали тікати. Ми за ними. А вони, кляті, нас, як кажуть „в кільце“. Тут і стріляти нічим. Останній патрон приховав для себе. „Цок!“ не стріляє. За-сікло, як кажуть. Ще раз „док!“ — не бере. Треба, думаю, себе якимось кільцею добивати. А тут німці: „Руки вгору!“ Потім німці передали мене американцям. Оце шойно вирвався.

— А як? — питаю. — Батько! Вернувся з Си-біру?

— Ні, — відповідає, — ще не повернувся. Дуже впертий, — каже, — чоловік. Важко пе-ревиховати.

Молодшого брата Андрія також немає вдома. Закінчивши десятирічку, він поїхав освоювати цілини (зробить чоловік кар'єру!).

— Дуже, — каже, — Олексо, провинився ти перед нашою партією та батьківщиною трудящих. Змий цю пляму. Віддай решту своїх сил на благо соціалізму, для торжества комунізму.

— Отож, — радить, — іди до сільради і від-разу записуйся в Казахстан. Нашій, — каже, — державі потрібно збільшити продукцію зернових культур, зокрема кукурудзи, щоб забезпечити безперебійний розвиток радянського тварин-ництва. Ось послухай, що на цю тему казав тов. Кириченко на ХХ з'їзді партії.

— Пробачте, — кажу, — мамо. Може б перед тим дали щось попоїсти? — Великою ви, — ка-жу, — стали патріоткою...

— Так, — відповідає, — сину, великою. Ро-діна мене перевиховала. Не даремно декілька разів вивозили в Сибір.

Незабаром мама колотила мамалигу, а свіжої цибулі я вже сам насмикав. Дуже між іншим, смакувало...

Варені трудодні

Якось розбалакався я за склянкою пива з одним прогресивним земляком в Америці. Почали з погоди, перейшли на політику, а з політики на трудодні.

— А що воно таке, оті трудодні? — питає.

— Це, — відповідаю, — вуйку, така плата за працю в колгоспі. Покосите, скажімо, від ранку до вечора, може й запишуть вам трудодень. Так за рік їх пару соток назбирається.

— Ну, а потім що?

— А потім, — кажу, — чекаєте до осені, щоб за ті трудодні одержати мішечок збіжжя.

— Як, — питає, — на цілий рік мішечок? Дурний, чи що?

Правду кажучи, я сам не знав, як справді той колгоспник витримує на тому мізерному заробітку. Фізично, як кажуть, неможливо.

Отож вияснюю тепер і цей „вопрос“ комунізму. Загостив я оце до давнього приятеля. Ан-

Одеські фрагменти

Одеса, УССР

Якби хтось із українських емігрантів, розагітований моїми репортажами, вирішив вертатися до ССРСР, то для місця постійного побуту я радив би лише Одесу. Гарне місто. Прекрасне підсоння. Чудові околиці і чарівні дівчата.

Мені, як жонатому чоловікові, може й не личить говорити про гарних дівчат. Усе ж, у цьому випадкові важко таку тему оминати. Справді, гарні в Одесі дівчата. Просто красуні. Вірніше: королеви краси.

Вийдеш оглядати місто, а вони собі прогулюються. Одна краща другої. Очі важко від неї відвести. Голова починає крутитися. Якось ніяково... чоловікові жонатому.

Та це я так, сказати б, у порядку інформації. Не гріє, а пече причорноморське сонце. „Окропом, окропом“ — як писав О. Вишня. Як то-

ді, так і тепер трудящі шукають прохолоди біля моря, „моря синього“.

На великому приморському пляжі вигрівається советське безклясове суспільство. Самі трудящі. Лишень я з категорії буржуазної, чи вірніше буржуазних націоналістів Соромно якось за свою відсталість. Ліг на пісочку і випікаюсь на ультра-фіолетах.

Підсмажившись, лізу в воду. Вода чиста, прозора та тепла. В житті кращої купелі не мав. Просто вилазити не охота. Але чоловік не бегемот, колись вилізти мусить.

Виліз і я. Приходжу на своє місце, черевики, бачу, лежать і шкарпетки, і сорочка, а штанів немає.

— Чи не бачили, — питаю, — товариші, хто штани мої потягнув?

Ніхто не бачив. Гірко стало на серці. Суспільство, думаю, безклясове, життя, щасливе, заможне, а на штани хтось накинувся. Отож, стою я, як кажуть, заскочений подіями, не знаю, з чого почати.

А тут, спасибі, якийсь добродій виручив.

— Візьми, — каже, — „Правду“, обгорнись і якось дійдеш додому. — Тільки, — каже, — портрет Хрущова оберни наперед, бо за це контрреволюцію можуть припечатати.

Піднімаюсь я безконечними бульварними сходами, а настрій, як у тій пісні:

„І скучно і грустно,

І некому морду набить...“

На перехресті зустрів мільтона.

— Великі, — кажу, — безпорядки діються на шляху до комунізму.

— Ми, — відповідає мільтон, — одержі купальників не стережемо. Все ж, — каже, — коли пропажа трапилася, розпочнемо слідство. Яко-

го, — питає, штани кольору, розміру? Оригінальні чи перелицьовані, латані чи цілі?

Не встиг я подати всі інформації, як бачу товпа цікавих нас обступила.

— У чому, — питають, — справа? Чому, — питають, тикаючи на мене, — товариш, в газету обгорнувся?

— Нічого особливого, — пояснює мільтон, — не трапилося. Повернувся чоловік оце з-за кордону. Бачите, — як доробився?

Підтягнув я „Правду“ і почвалав до трамвайної зупинки. І сміх, і горе. Чекаю я на трамвай. Чую, щось веде по „Правді“ пальцем. Оглядаюсь: якийсь підліток присів біля мене. Газету читає.

— Перекажи, — просить, — дядя, на другу сторінку.

— Забирайся, — кажу. — Це ж — не в бібліотеці.

Подумавш, безличник. Невихований!

Додому доїхав щасливо. Згадане число „Правди“ тримаю як пам'ятку.

Тепер я не залишаю речей на березі. Так роблю, як усі інші: змотаю в комок, прикріплю паском до голови і в воду. Нема більше дурних!

Електро-водофікація

Село Будионівка, УССР

В село Будионівку завітав я тому, що воно вважається дуже передовим, просто вірцевим. Тяжко сказати, чому сюди приземляються всі соціалістичні благодаті.

Чи то кліматичні, господарські, чи може політичні передумови. Може населення тут дуже свідоме, твори Маркса напам'ять знає...

Але факт фактом, що це село — на цілу область, а може й республіку.

Тут і колгосп-мільйонер, і сельбуд, і радіофікація, і електрофікація, а останнім часом і суцільна водофікація переведена в дійсність. Просто на порозі комунізму стала Будионівка.

Приїхали сюди минулого літа представники з Кахівської гідроелектростанції.

— Ми, — кажуть, — вас будионівців, за сумлінну працю на благо родини, зелектрофікуємо.

Велика була в селі радість. Повикидали колгоспники всі нафтові лампи, гноти та каганці. Тепер, мовляв, лампочки Ілліча нам світитимуть.

І справді, незабаром в селі засвітились лампочки. Навіть в свинарнику ділові поросята насолоджувались цим чудом техніки.

Але лампочки, знаєте, продукт недовговічний. Одна згоріла, друга, третя, а згодом всі погасли. Тут і замінити їх нічим. Темно стало, немов під час затемнення від ворожого бомбардування. Хоч в морду затопи — як каже поговорка.

— Пришліть електричних лампочок, — просили колгоспники в щомісячних листах до району.

— Не маємо, — розводили руками в районі. — Замовлення, — кажуть, — вже вислали до міністерства. Чекайте, — радять.

Довго чекали терпеливі колгоспники, а згодом почали і каганці шукати, гноти припасовувати. Потім до райспоживспілки по нафту поїхали.

— Не можемо, — відповідають, — вам нафти дати. Ви ж електрофіковані.

— То ж лампочок, — пояснюють будьонівці, — не маємо.

— Не наше діло, — їм відповіли.

Впорожні, як кажуть, повернулися колгоспники додому.

Треба до міністра електрофікації звернутися — піддав хтось думку.

„Дуже неприємне в нас витворилося становище, — скаржились будьонівці в листі до міністра. — Електричних лампочок ось рік не одержуємо, а в районі нафти відмовляють. Зима, мовляв, наближається. Ночі довгі. В тем-

ноті робити ніяк. Он доярка Устина Хміль, яка досвідчена і то помилково біля бугая з дійницею присіла. Велика неприємність вийшла. Просто скандал.“

Згодом товариш міністер відповідає, що справа передана до місцевого обкому партії.

Обком партії передав справу до районного відділу електропостачання, представник якого цієї весни приїхав до Будьонівки:

— Лампочок, — каже, — товариші я не привіз. Зате, — каже, — прибули до району електричні помпи. Ви село передове, взірцеве, а тягнете воду допотопним способом. Ось, — каже, — купіть електричну помпу. Заживете цілком помодерному. Натиснете на гудзик, і вода сама потече. Лише, — каже, — на коромисло і додому. Ціна державна: 300 пудів пшениці.

Довго радилися колгоспники і, нарешті, постановили помпу придбати. Що машиною, то не руками.

Привезли з району помпу. Помпа новенька, виблискує. Обмурували криницю, опустили руру, припасували помпу і вода, як в байці, потекла.

Про Будьонівку почали писати районів та обласні газети. Беріть приклад, мовляв.

Та не довго пишалися колгоспники. Кілька тижнів тому „потухла“ і помпа. Як не лаяли її колгоспники і в комунізм і в електрофікацію, а вона клята ані рипне.

У відділі електричного устаткування, як звичайно, розводили руками „Немає запасних частин“. Пішлемо, кажуть, замовлення. Почекати радять.

Та вода, знаєте, не нафта. До сусіднього села приходилося йти. Лише носити трохи далекоувато — 5 кілометрів.

„Електрофікація плюс соціалізм, — писав Ленін, — дадуть комунізм“.

І задумуються тепер трудящі с. Будьонівки, чи не почався вже, бува, цей довгообіцований комунізм?

Збруч і львівські фрагменти

Львів, УССР

В уяві українського політичного емігранта річка Збруч є, коли не більшою Дніпра, то не багато й меншою. Насправді ж це потічок, в якому літньою порою жабі по коліна.

І тече собі ця спокійна річечка, нікого не розділяючи, ніяких ідеологічних, світоглядових чи релігійних контрастів не підкреслюючи. Тече собі. Тече і не знає, що десь за тисячі кілометрів українські політичні емігранти зробили з неї велику, могутню, іноді неперехідну ріку, яка десятки потужних гідроелектростанцій потягнула б.

Яким чином польське місто Львуф потрапило на територію України, існує декілька здогадів. Одні вчені твердять, що його пересунули сюди льодовики, інші говорять, що землетруси чи взагалі якісь, сказати б, катаклізми.

Все ж, як воно не було, а факт стався доконаним: Львів опинився на Україні. Оскільки в ті часи взаємини між суміжним населенням були дуже доброзичливими, то монарська Варшава вирішила подарувати це місто своїм молодшим братам — малополякам, які й назвали його Львів.

Так каже історія.

Пізніше, в наслідок ще невивчених обставин, місцеві малополяки (або русини) почали українізуватися, висунули домагання відірвати Львів від корінних земель Польщі і взагалі поставили під загрозу „кресе всходнє“.

Затривожене монарство кинуло найкращих своїх дипломатів намовити нерозважних „кабануф“ змінити орієнтацію. Коли ж останні виявили повну зневагу до польського орла і відмовили в лояльності „Жечі посполитій“, з Франції поспішив великий гуманіст Галлер. Як добрий католик і миротворець, Галлер не мав особливих труднощів переконати русинів прийняти польське підданство.

З того часу на „кресах всходніх“ запанував спокій, лад і взаємна любов. Для русинів побудований спеціальний добродійний заклад — Береза Картузька з численними філіялами по цілому монарству.

І все було б гаразд у цій частині монарства, якби „руське свіне“ по-польськи навчилися балакати та повнішими католиками ставали.

Для усвідомлення цих іновірних обивателів на „землях всходніх“ польський „жонд“ вислав сюди освідомлюючу (багнетами) експедицію, яка дуже гуманно, дуже по-християнськи почала навчати місцеве населення «євзика польського».

„Євзик“ цей виявився настільки важкий до засвоєння, що при вивченні його ламалися не лише язики, але кістки й ребра.

Перешкодив цим міроприємствам, як відомо, найзник Гітлер, а за ним визволитель Сталін. Події ці недавні, і писати про них не треба. Лише треба сказати, що під „сполечним“ сонцем найкращої в світі конституції в однаковій мірі вищікаються всі колишні польські обивателі, чи то шляхетного, чи то звичайного походження.

Сьогодні Львів у щасливій родині радянських міст України прийняв соборно-український вигляд. Над його установами повівають національні червоно-блакитні прапори. У Стрийському парку поставлений пам'ятник великому прихильникові українського народу В. Леніну.

Колишні польські вивіски замінені общепонятними. На вулицях чути рідну російську мову. Одним словом — національний зміст, соціалістична форма.

Прогулюючись Львовом швидко переконуюешся, що життя і в цьому місті дуже щасливе, заможне і радісне. Надхненні історичними постановами партії, львовяни не йдуть, а просто біжать по дорозі до комунізму.

Станиславівські фрагменти

Станиславів, УССР

Оминути місто Станиславів — означало б образити нашу політичну еміграцію, бо, на мою думку, щонайменше 90 % емігрантів є виходцями цього міста.

І то виходцями не з периферії, як от Огрінова чи Пасічної, але з самого центра міста.

Два кроки від Сапїжинської...

Завітав я до Станиславова ще й на спеціальне доручення одного еміграційного колеги — довідатись, чи не зрадила його залишена наречена. Чи вірна, мовляв. Чи чекає досі?

Мені самому, признатися, було цікаво довідатись, чи справді аж така гарна, мила, розважлива та вірна згадана наречена, якою її постійно малював мені станиславівський приятель.

Відшукати її було не важко, тим більше впіз-

нати. Справді, знаєте, втілення краси. Справді, ніжна і мила.

Лише, сказати б, зайшла маленька зміна в ділянці вірності: наречена давненько вже вийшла заміж. З розважливости, очевидно.

Через те, що колишніх мешканців Станиславова в першу чергу цікавитиме, яка доля спіткала Маслосоюз, поспішу повідомити, що це підприємство стоїть на старому місці, перейменоване лише в Маслотрест. Як колись, так і тепер постачає воно трудящих високоякісним маслом, сиром та іншими продуктами.

Я, звичайно, маю на гадці трудящих Москви чи Ленінграду. Місцеві трудящі ідять кукурудзу.

Решта установ так само з великим піднесенням працюють для потреб трудящих та на благо соціалістичної родини.

Хоч саме місто Станиславів відносно невелике, але дуже багатолюдне. Народ заповнює вулиці міста в розшуках різних продуктів та товарів широкого вжитку. Одному, як кажуть, черевиків до зарізу потрібно, іншому сорочки, чи якоїсь зимової одежини, тому мила, тому нафти і т. д.

Виходять трудящі цілими родинами і полюють. Орієнтацію тут треба добру мати і нюх досконалий. Черг, знаєте, багато. Люди часто й самі не знають, за чим стоять. Всього, мовляв, потрібно.

Отож, стає трудящий в чергу, бере свого попередника понід пахви і чекає.

Чекає трудящий годину, другу, іноді і цілісінський день. Часом щось роздобуде, часом ні. Залежить від щастя і, як я вже казав, доброго нюху. Не дивно, що деякі невдахи іноді втрачають самоопанованість щасливого совєтсь-

кого громадянина, криють „по-матушке“, або рубають в „пляк“ по старій звичці. Але такі вияви некультурности зустрічаються рідко. В основному всі трудящі дуже щасливі, і безмежно дякують рідній партії та урядові за батьківську опіку.

На початку цього місяця в м. Станиславові відбулася обласна олімпіада мистецької самодіяльності. З різних закутків цієї області з'їхали хори, аматорські драматичні гуртки та тавцюристи. Колгоспники артлі імени Кірова села Рошнів підготували навіть літературно-музичний монтаж — „Рідній партії — слава!“ Базований монтаж на фактах з заможного життя в колгоспі

Репертуар хорового ансамблю колгоспу імени Леніна, село Ямниця, увесь складається з пісень, створених колгоспними трудівниками: „Пісня про партію“, „Пісня про свиноматки“, „Ленінські вогні“ і т. д.

Доярка цього колгоспу Ольга Добахова, яка майстерно виконала пісню „Пусти мене, моя мамо, в Казахстан“, є автором народньої пісні про Хрушова.

Чи треба після всього писати, що життя в сучасному Станиславові веселе, заможне і дуже щасливе?

„Партія веде“

Колись поет Тичина в одній із своїх од, під запозиченим нами заголовком, між іншим, писав:

„ . . . Не на річці не на Майні
В МТС пошлем друкарні.“

Для чого друкарні було посилати в МТС, — хібащо знала мудра партія та надхвненний нею поет. І може ми забули б про ті друкарні, коли б оце не інше мудре рішення партії та уряду передати все устаткування МТС у вічне користування колгоспам. Покотилися у колгоспні забудови державні подарунки: трактори, сівалки, різні комбайни та всілякий сільськогосподарський реманент.

Запитання: А де поділися друкарні? Доки можна від руки друкувати стінгазети та різні мудрі промови й розпорядження? Це ж просто сором у добу такого поступу і заможно-щасли-

вого життя. Але так і буде! „Замотали“ друкарні — лихо їх бери. Добре, що нашим колгоспникам нарешті машини дісталися. Адже машиною — не конем чи лопатою. Швидко, легко і вигідно. Та й час товариш Хрущов відповідний підібрав. Якраз на посівкампанію машинерія поспіла. Це вже така очевидна опіка, що хоч яку він немилу, пробачте, морду має, а поцілувати варто. Дбає за трудящих! Хвилини великого піднесення переживали оце в колгоспі „ім. Червоного жовтня“ Літинського району, Вінницької області.

Як ім не підноситись, коли в колгоспі не те, що коней, але корів бракує, щоб весняні роботи належно перевести та норму приділену виконати. Не було, як кажуть, тягової сили. А з МТС знаєте як? Обіцяють: приїдемо. Коли і прийдуть, то трактор обов'язково на полі обламається. Тоді випрягай коней з плугів і тягни трактора до МТС. На жнива чи косовицю, то вже легше було, бо кожний колгоспник витягне свій „комбайн“ із стріхи і ложить покіс за покосом. І не обламується. Аби не дуже голодний.

Отож була причина тішитись колгоспникам „Червоного жовтня“. Радісна вістка швидко розходилась по селі: „Машини везуть, машини везуть!“ І справді, одного дня голова, рахівник та група колгоспних трактористів і прицепщиків виїхали до МТС по приділений їм сільськогосподарський реманент.

— Оце, — кажуть їм товариші, — призначений для вашого колгоспу інвентар: бурякокомбайн, трилемішний плуг, культиватор та колінчастий вал для молотарки.

— Але нам трактор дозарізу треба, — почав благальним тоном голова. — Знаєте самі, що

корівок змушені підпрягати. Обмінуйте оце все на один хоча латаний тракторець.

— Ні, — відповіли. — Не можемо ніяк! В МТС, — мовляв, — усіх 13 тракторів. Було більше — на цілини забрали. А колгоспів 40. І кожен трактора хоче. Як тут обділити? В деяких, — каже, — колгоспах справа з тяглом ще гірша, ніж у „Червоному жовтні“.

Отже потягли те, що випало. Колінчастий вал, щоправда, залишили. На лихо він? Посходились колгоспники оглядати державний подарунок, якому зразу і назву дали: брукт.

Хоч раді були б вони в час теперішніх весняних робіт перевертати глиби чорнозему одим подарованим трилемішним плугом, але чим його потягнеш? Не потягнеш і важкий культиватор. Але й за трактором вони тепер не надто жаліють. Ось у сусідньому колгоспі подарований трактор як вкопаний ржавіє. Обламався. А частин віде дістати. Колись було хоч до МТС звернешся. А тепер і МТС не стало.

І дивуються колгоспники: як ім Америку доганяти, коли тут, чорт побери, хоч свиноматки підпрягай.

З М І С Т

	Стор.
ІвTRODукція	7
<i>НАШІ БУДНІ</i>	
Модерні часи	11
„Кара“	15
Поїздка до Києва	19
Радіофікація	23
Щасливе і нещасливе дитинство	27
Сила слова	31
Актуальна справа	33
Мавівці	37
Трохи астрономії	41
„Суутвік“ Братства дивізійників	45
Вістки з Австралії	49
Дискусія	53
Де ділася булька	57
Довгоносики	59
Рідна теща	63
„Пропагандист“	67
Історія одного сельбуду	71
І сміх, і горе	75
<i>ЧАСТИНА II</i>	
Привіт з „родіни“	81
Український свинобатько	83
„Свобода руху“	87
Веселі кубометри	91
В рідному селі	95
Варені трудодні	99
Одеські фрагменти	103
Електро-водофікація	107
Збруч і львівські фрагменти	111
Станіславівські фрагменти	115
„Партія веде“	119

